

Rasisme med et menneskelig ansikt

Korsfareren George Bush og vår humanitære regjering, er begge uttrykk for det samme rasistiske systemet. Kolonialisme og imperialisme har bragt vesten dit vi er i dag, og muslimhetsen vi ser i dagens norske samfunn skal bevare den økonomiske slavebindingen av Midt-Østen.

Artikkel i Frontlinjer nr.1, mars 2007. Av Christian Stokke

Da George W. Bush overtok som USAs president etter Bill Clinton i 2001, fant det sted et skifte i supermaktas imperialistiske strategi. Clinton hadde vært inspirert av Francis Fukuyamas tese om ideologienes død¹. Bush valgte nå å følge Samuel Huntington og hans ide om kamp mellom sivilisasjoner². Islam ble utpekt som den nye fienden etter kommunismens fall. Dermed ble den nyliberale retorikken om at alle kulturer er like, men at Vesten er litt likere enn de andre, forlatt til fordel for en mer aggressiv imperialistisk retorikk. Med Bush ble det nærmest allment anerkjent at USAs politikk er imperialistisk.

Norges myke imperialisme

Jens Stoltenberg (Ap) dannet sin andre regjering i Norge etter valget i 2005. Både valgkampen og regjeringserklæringen var karakterisert av sosialdemokratisk og humanistisk retorikk. Norsk utenrikspolitikk har lenge vært preget av en ”myk imperialisme”, der Norge sees som et forbilde for den tredje verden med hensyn til menneskerettigheter, demokrati og likestilling. Betyr det at det er typisk norsk å være god, slik tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland (Ap) hevdet, eller er det snarere slik at det er selvgodhet som er typisk norsk?

Humanitær krig

Er det greit at land som Irak eller Afghanistan bombes hvis krigen er godkjent av FN og kalles ”humanitær intervensjon”? At kvinner i Bangladesh plyndres av fredsprisvinner Mohammed Yunus i samarbeid med Telenor? At flyktninger og minoriteter i Norge nektes grunnleggende menneskerettigheter av en ”velferdsstat” til ”deres eget beste”? At vi blir forsøkt hjernevasket av en demokratisk valgt flertallsregjering?

Avslør regjeringens hykleri

En revolusjonær, antiimperialistisk venstreside må avvise et valg mellom Huntington og Fukuyama, og avsløre den imperialistiske politikken som skjules bak en humanistisk maske. Vi må avsløre den såkalte rødgrønne regjeringas løgner og hykleri, og ta et oppgjør med de gode intensjoners paternalistiske politikk, som norske sosialdemokrater faktisk er verdensmestere i.

Norge mot muslimer

Norge er en vestlig imperialistmakt i en nykolonial verdensorden som undertrykker muslimer både i muslimske land og i vestlige land, der de utgjør en minoritet. Den ideologiske analysen vil illustreres med eksempler fra siste års politiske debatt, der regjeringas humanistiske retorikk skaper en illusjon om ettergivenhet og ”snillisme” overfor muslimer. Krav om en tøffere linje mot muslimer stilles både fra aktører på ytterste høyre som Fremskrittspartiet og Hege Storhaug³ i Human Rights Service, og fra bl.a. SVer og sosiolog Ottar Brox⁴ og Klassekampens redaktør Bjørgulv Braanen⁵ på ”venstresida”.

Et historisk perspektiv

Imperialismen har alltid hatt et behov for å legitimeres gjennom humanistiske begrunnelser. Rassistisk propaganda har vært så effektiv at Vestens overlegenhet i dag tas for gitt ikke bare av de fleste hvite, men også av mange svarte. Kolonialismen ble framstilt som et veldedig prosjekt, der Vesten skulle frelse de svarte fra barbariet og vise vei til sivilisasjonen. Vestens overlegenhet var reell bare på et materielt og teknologisk plan, men i kapitalismens verdensanskuelse er det intet annet som har virkelig verdi.

Norge og koloniseringen

Da den revolusjonære arbeiderbevegelsen i Europa truet det kapitalistiske system, brukte eliten en del av profitten fra imperialismen til å bestikke arbeiderklassen. Sosialdemokratiet ble født da kapitalistene smurte Vestens arbeiderklasse med ”brød og sirkus”. Internasjonal solidaritet måtte vike til fordel for nasjonalisme. Selv om Norge ikke var kolonimakt i politisk forstand, var landet for hundre år siden en global stormakt i skipsfart, med mange skip i tjeneste for verdens største kolonimakt, Storbritannia, som var landets nærmeste allierte. Norge sendte også ut et stort antall misjonærer, og preges fortsatt av deres ideer om å ”frelse” de ”stakkars” svarte.

Da frigjøringsbevegelsene i den tredje verden truet systemet etter andre verdenskrig, gjentok historien seg. Kolonimaktene innfridde ønsket om politisk uavhengighet, men beholdt makta indirekte ved å kooptere elitene i de nye statene. Imperialiststatene sparte mye penger og slapp å slå ned opprør selv, kunne toe sine hender og hevde at imperialismen og rasisme var historie. Når USA i dag har vendt tilbake til noe som ligner klassisk kolonialisme i Irak, lider de store tap.

Norsk imperialismen og rasisme idag

Grunnlaget for Norges forhold til den tredje verden ble lagt i kolonitida, og mønsteret gjentar seg under dagens nykolonialisme, der de samme maktmekanismene resirkuleres i nye former. F.eks. bygger Norges fredsengasjement på en ide om at verden kan lære av Norges historiske erfaringer med å kooptere revolusjonære bevegelser inn i sosialdemokratiet. Derfor var utviklingsminister Erik Solheim så begeistret for fredsavtalen i Nepal.

Solheim og Storhaug

Solheim skriver at han vil ”løfte” folk i den tredje verden ut av fattigdom slik Hydro løftet norske arbeidere ut av fattigdom i samarbeid med arbeiderbevegelsen⁶. Likeledes hevder Hege Storhaug at Fremskrittspartiets politikk kan ”løfte” muslimske kvinner inn i demokratiet slik norske kvinner og arbeidere i sin tid ble løftet⁷. Språkbruken avslører at de verken støtter de undertryktes egen frigjøringskamp eller anerkjenner at også i norsk historie har friheten blitt kjempet for, ikke gitt som veldedighet av generøse makthavere. Tankegangen er typisk for den norske velferdsstat, og representerer elitens behov for å styrke egen makt og eget image ved å framstå som de undertryktes ”frelser”. Paternalismen er klassisk kolonialistisk tankegodt, og konsekvensen er at makt- og avhengighetsforhold sementeres i stedet for å utfordres.

Vestens ”hjelp”

FN hevder årlig at den norske kapitalismen med et menneskelig ansikt – den sosialdemokratiske velferdsstaten – er best i verden. Den rødgrønne regjeringa er tilhenger av Fukuyamas ide om at alle vil ha kapitalisme. Ideologien tilsier at den tredje verden ”ligger etter” i utvikling, og at det

er Vestens misjon å ”hjelp” dem på vei. Regjeringa framstiller bistand som veldedighet men profitterer samtidig grovt.

Fred er business

Fredsengasjement skaper et godt image for Norge, men fred er også bra for business. Når utenriksminister Jonas Gahr Støre skal fremme landets nasjonale interesser, som hovedsaklig består i at Statoil/Hydro og Telenor skal tjene mest mulig penger, er dialog mer effektivt enn konfrontasjon. Overfor Russland og Iran er han meget diplomatisk, mens et land i Midt-Østen med en demokratisk valgt regjering, boikottes for å ha valgt ledere som ikke underkaster seg imperialismen. Palestina har nemlig lite olje å tilby Norge.

Liberalere uten næringsvett

Da sivilisasjonskrigere ”på begge sider” truet norske interesser under karikaturstriden, hjalp Støre til med en overflatisk forsoning. Mens Danmark ble boikottet, slapp Norge unna med en brent ambassade og et ødelagt Telenorkontor. Norske oljeinteresser i muslimske land led ingen skade, heller ikke i Iran. Regjeringa handlet i økonomisk egeninteresse, men ble kritisert av høyresida for å være ettergivende overfor ”islamister”. Liberalere som debattredaktør Knut Olav Åmås⁸ i Aftenposten og tidligere leder i Human-Etisk Forbund, Lars Gule⁹, hylte og skrek om ”ytringsfrihet”. Samtidig brukte 1500 norske muslimer, noen Internasjonale Sosialister¹⁰ og sosialmedisinere Per Fugelli¹¹ sin ytringsfrihet til å demonstrere mot muslimhets i Oslo, og ble stemplet som islamister og oppfordret til å holde kjeft av media, politikere og servile imamer.

Muslimsk ytringsfrihet

”Liberale” menneskerettighetsforkjemperne forsøker altså å nekte norske muslimer demokratiske rettigheter. Denne typen doble standarder er en gjenganger i den såkalte integreringsdebatten, og særlig i diskusjonen om tvangsekteskap og kvinneundertrykking blant muslimer. Selvutnevnte forsvarere av menneskerettigheter, med Fremskrittspartiet og Hege Storhaug i spissen, prøver å begrense norske muslimers frihet til å velge ektefelle fra hjemlandet, angivelig for å bekjempe tvangsekteskap. Politikere og media snakker om en verdikonflikt, og krever at muslimer erstatter sin lojalitet til familie og religion med lojalitet til ”norske verdier”. Den viktigste norske verdien er åpenbart å vise full tillit til og være lojal mot den elskede norske stat – altså nasjonalisme.

Et spørsmål om verdier?

Individuell frihet framheves som en viktig vestlig verdi, som angivelig best garanteres av staten og kapitalismen. Samtidig legger stat og kapital store begrensninger på individuell frihet. I bytte mot å oppgi en del av sin individuelle frihet, tilbyr familie og religion et reelt fellesskap for sine medlemmer. Nasjonalstaten tilbyr sine borgere et ”forestilt fellesskap” og en form for trygghet i form av velferdsordninger som erstatter mange av familiens tradisjonelle funksjoner. Vår nye religion, kapitalismen, tilbyr ingen trygghet for de fattige, men bare individuell konkurranse om materielle goder. Når norske muslimer i stor grad ekskluderes fra både arbeidsmarked og nasjonalstat, vil konvertering til ”vestlige verdier” gjøre dem enda mer sårbare.

Tvangsekteskap og æresdrap tolkes som et uttrykk for muslimske verdier, mens media og politikere ville protestere mot å kalle mord-selv mord (familietragedier) et uttrykk for norske verdier. Doble standarder brukes for å fremme en ide om vestlig moralsk overlegenhet. I alle kulturer er det en viss mangel på samsvar mellom idealer og praksis, og eurosentrisk ideologi

sammenligner idealene i Vesten med verste praksis hos ”de andre”. Dermed skapes en illusjon om at universelle menneskelige verdier, slik de uttrykkes i ulike varianter i alle religioner og livssyn, bare er vestlige, mens brudd på disse er typisk for de andre.

”Humanisme” er retorikk

I alle kulturer belønnes konformitet med rådende verdier, mens avvikende oppførsel straffes. I kapitalistisk kultur vil en som handler i tråd med universell menneskelig etikk, tape mot en som handler umoralsk, siden kapitalismens etikk belønner egoisme og individuell kamp om makt og materielle ressurser. I Vesten, der kapitalismens etikk dominerer, har menneskelige verdier blitt redusert til retorikk – en etikk som det ikke lønner seg å etterleve, men som likevel forsøkes eksportert til folk som allerede følger den.¹² Retorikken om humanistiske verdier utgjør en maske som skjuler Vestens egne brudd på de samme verdier, samtidig som de får Vesten til å virke moralsk overlegen. Den retoriske etikk brukes også for å forsøke å svekke motstanden mot imperialismen, ved å definere motstand som brudd på menneskerettigheter – ”terrorisme”.

Norsk-amerikansk samarbeid

Det er mange likheter mellom Norge og vår viktigste allierte, USA, når det gjelder bruken av ”retorisk etikk”. Begge land har et oppblåst selvbilde, og en illusjon om å representere det ypperste sivilisasjonen har frembrakt. Begge land ser seg selv som et forbilde når det gjelder verdier som frihet, demokrati, likestilling og menneskerettigheter, og har stor glede av å belære verden.

Forskjellene i tolkningen av vestlige verdier mellom det mer liberalistiske USA og det mer sosialdemokratiske Norge er ikke større enn at landene utgjør et ypperlig partnerskap. Siden Norge legger noe større vekt på fred, inngår de to land ofte i et ”good cop, bad cop” samspill¹³, der USA truer ”røverne” med vold, mens Norge går i ”dialog”. Strategien er at Norge later som om de er venner og vil hjelpe, mens dialogens egentlige formål er å overtale røverne til å overgi seg. Sett fra et antiimperialistisk ståsted kan derfor norske fredsprosesser bare kalles vellykkede så lenge forhandlinger pågår, og har per definisjon mislykkes i det øyeblikk det oppnås enighet.

11. september 2001, da USA fikk påskuddet de trengte for å iverksette planene om krig mot Afghanistan, lå argumentet om en ”humanitær intervensjon” for å redde afghanske kvinner fra islamistiske Taliban allerede klart. Retorikk om å frelse muslimske kvinner brukes både av amerikanske politikere for å legitimere ”krigen mot terror” og av norske ”feminister” i deres kamp mot muslimsk innvandring til Norge.¹⁴

Å lyve så man tror det selv

Det kan godt være at de ”hvite frelserne”¹⁵ tror på sin egen retorikk og sine angivelig gode intensjoner. En kritisk analyse fra de undertryktes perspektiv avslører derimot at det foreligger et sterkt motiv om maktutøvelse, noe som vises i konsekvensene av deres handlinger. Deres tiltak innebærer ytterligere begrensninger i de undertryktes frihet, f.eks. når det blir vanskeligere å få oppholdstillatelse gjennom familiegjennforening, når norske muslimer nektes å protestere mot hets, eller når fattige blir gjort til gjeldsslaver. I psykologien er det velkjent at folk ”ljuger så de tror det selv” og ”det hvite overlegenhetskompleks”¹⁶ er som kjent en psykiatrisk diagnose. I stedet for å tro på politikernes løgner om gode intensjoner, og håpe at de oppfyller sine falske løfter, må vi analysere konsekvensene av deres politiske handlinger.

Forsvare de undertryktes kamp

Den antiimperialistiske og antirasistiske venstresida må konsekvent avvise alle forsøk på å rettfærdiggjøre imperialistiske angrep på muslimske land og rasistiske overgrep mot muslimer i Norge ved å bruke retorikk om demokrati, menneskerettigheter og kvinnefrigjøring. De av oss som ikke er muslimer, kan lett bli påvirket av demoniseringen av islam, særlig når hetsen fremføres av ”kokosnøtter”¹⁷ som Ayaan Hirsi Ali og støttes av venstresidas ”intellektuelle klovner”¹⁸.

Den britisk-pakistanske intellektuelle og aktivisten Tariq Ali er en personlig ateist som forsvarer islam mot vestlige forsøk på demonisering. Han kan tjene som forbilde for den revolusjonære og antiimperialistiske venstresidas forhold til islam. Hvis vi skal lykkes i vår felles kamp mot imperialisme og rasisme, er solidaritet og alliansebygging på tvers av kultur, religion og livssyn absolutt nødvendig. I stedet for å la oss trekke inn i høyresidas meningsløse kulturkriger, må vi analysere de politiske maktforhold – og konsekvent forsvare de undertrykte mot overgrep.

Noter

¹ Francis Fukuyama: ”The End of History and the last man” (1991)

² Samuel Huntington: ”The Clash of Civilizations” (artikkel i Foreign Affairs, 1993), ”The Clash of Civilizations and the remaking of world order” (bok, 1996)

³ se f.eks. Hege Storhaug: ”Siv Jensen – landets ledende feminist” (debattartikkel i Dagbladet, 4.10.2006), og ”Men størst av alt er friheten” (bok, 2006)

⁴ Se f.eks. Ottar Brox m.fl.: ”Gode formål – gale følger?” (2003), en samling artikler av innvandringsmotstandere, og ”Arbeidskraftimport” (2005), der Brox hevder at innvandring truer velferdsstaten.

⁵ Se f.eks. Bjørgulv Braanen: ”Ekteskap” (leder, Klassekampen, 27.9.2006), der han uttrykker støtte til å stramme inn reglene for familiejenforening, i tråd med Hege Storhaugs og Fremskrittspartiets forslag.

⁶ Erik Solheim: ”Bistand er politikk” (kronikk i Klassekampen, 3.2.2007)

⁷ Hege Storhaug: ”Siv Jensen – landets ledende feminist” (debattartikkel i Dagbladet, 4.10.2006)

⁸ Knut Olav Åmås: ”En krenkelse og en beklagelse” (kommentar i Aftenposten, 28.1.2006)

⁹ Lars Gule: ”Hva toleranse betyr” (debattinnlegg i Aftenposten, 1.2.2006)

¹⁰ Andreas Ytterstad: ”Muslimer og solidaritet” (kronikk i Klassekampen, 23.2.2006)

¹¹ Per Fugelli: ”Det paranoide prosjekt” (debattinnlegg i Dagbladet, 3.6.2006)

¹² se antropologen Marimba Ani: ”Yurugu – an African-centred critique of European cultural thought and behavior” (1994). Et utdrag fra boka om den retoriske etikk er tilgjengelig på www.africawithin.com/ani/excerpt_chap6.htm

¹³ Etter et møte om Midtøsten med USAs utenriksminister Condoleezza Rice, sa Jonas Gahr Støre at ”Norge og USA har en lik tilnærming, men vi vil ha ulike roller”. Rice sa før møtet at ”Norge er en veldig god alliert”. Se ”Støre: – Norge og USA har ulike roller” (Dagsavisen, 28.2.2007)

¹⁴ Se antropologene Lila Abu-Lughod: ”Do Muslim Women really need saving?” (artikkel i American Anthropologist, 2002) og ”The Muslim Woman” (artikkel i Eurozine, 2006) og Berit Thorbjørnsrud: ”Weeping for the Muslim Cinderellas” (artikkel i Norsk Tidsskrift for Migrasjonsforskning, 2003) og ”This war is predominantly about women” (artikkel i Babylon, 2005)

¹⁵ Begrepet ”hvit frelser” brukes bl.a. av Ani (1994)

¹⁶ Begrepet ”hvitt overlegenhetskompleks” brukes av psykiateren Frantz Fanon i ”Black Skin, White Masks” (1967)

¹⁷ Begrepet ”kokosnøtt” refererer til ’svarte’ som har internalisert hvit rasisme, se Fanon (1967). Se også Iffit Qureshis kronikk ”Debattens uverdige aktører” i Aftenposten 24.5.2006, som startet den såkalte kokosnøttdebatten. Norske ”kokosnøtter” er bl.a. komikeren Shabana Rehman og forfatteren Walid al-Kubaisi. Tariq Ali bruker begrepet ”husarabere” (se ”Tariq Ali raser”, Ny Tid, 15.9.2006)

¹⁸ Betegnelsen ”intellektuelle klovner” brukes av Tariq Ali om folk på venstresida som gjør karriere på anti-islamisme. Se ”Tariq Ali raser”, Ny Tid, 15.9.2006.